

FOND EURÓPSKEJ POMOCI
PRE NAJODKÁZANEJŠIE
OSOBY

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

REVIDOVANÝ OPERAČNÝ PROGRAM POTRAVINOVEJ A ZÁKLADNEJ MATERIÁLNEJ POMOCI

2014 – 2020

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

OPERAČNÝ PROGRAM POTRAVINOVEJ A/ALEBO ZÁKLADNEJ MATERIÁLNEJ POMOCI

1. IDENTIFIKÁCIA

Členský štát	Slovensko
CCI	2014SK05FMOP001
Názov	Operačný program potravinovej a základnej materiálnej pomoci
Verzia	3.0
Prvý rok	2014
Posledný rok	2020
Oprávnenie od	1.12.2013
Oprávnenie do	31.12.2023
Číslo rozhodnutia Komisie	
Dátum rozhodnutia Komisie	

1. IDENTIFIKÁCIA.....	2
2. FORMULÁCIA PROGRAMU	4
2.1. SITUÁCIA	4
2.2. PREDMETNÁ MATERIÁLNA DEPRIVÁCIA	5
2.3. INÉ	10
3. VYKONÁVANIE	11
3.1. IDENTIFIKÁCIA NAJODKÁZANEJŠÍCH OSÔB	11
3.2. VÝBER OPERÁCIÍ	12
3.3. VÝBER PARTNERSKÝCH ORGANIZÁCIÍ	13
3.4. KOMPLEMENTÁRNOSŤ S ESF	14
3.5. INŠTITUCIONÁLNE USPORIADANIE	15
3.6. MONITOROVANIE A HODNOTENIE	16
3.7. TECHNICKÁ POMOC	17
4. ZAPOJENIE ZAJAHOVÁVANÝCH STRÁN.....	198
5. FINANČNÝ PLÁN.....	19
5.1. FINANČNÝ PLÁN OPERAČNÉHO PROGRAMU, V KTOROM SA UVÁDZA ROČNÝ ZÁVÄZOK FONDU A ZODPOVEDAJÚCE VNÚTROŠTÁTNE SPOLUFINANCOVANIE V RÁMCI OPERAČNÉHO PROGRAMU (V EUR).....	19
5.2. FINANČNÝ PLÁN, V KTOROM SA UVÁDZA SUMA CELKOVÝCH FINANČNÝCH ROZPOČTOVÝCH PROSTRIEDKOV NA PODPORU V RÁMCI OPERAČNÉHO PROGRAMU NA KAŽDÝ TYP PREDMETNEJ MATERIÁLNEJ DEPRIVÁCIE, AKO AJ ZODPOVEDAJÚCE SPRIEVODNÉ OPATRENIA (V EUR)	19
5.3. FINANČNÝ PLÁN DODATOČNÝCH ZDROJOV OPERAČNÉHO PROGRAMU V REAKCII NA KRÍZU SÚVISIACU S VÝSKYTOM OCHORENIA COVID-19 (REACT-EU) A ZODPOVEDAJÚCE VNÚTROŠTÁTNE	
5.4. FINANČNÝ PLÁN DODATOČNÝCH ZDROJOV OPERAČNÉHO PROGRAMU V REAKCII NA KRÍZU SÚVISIACU S VÝSKYTOM OCHORENIA COVID-19 (REACT-EU) PODĽA TYPU MATERIÁLNEJ DEPRIVÁCIE, AKO AJ SPOLUFINANCOVANIE V RÁMCI OPERAČNÉHO PROGRAMU (V EUR).....	20
ZODPOVEDAJÚCE SPRIEVODNÉ OPATRENIA (V EUR).....	21
NAJNOVŠIE VÝSLEDKY POTVRDENIA PLATNOSTI.....	222

2. FORMULÁCIA PROGRAMU

2.1. Situácia

Identifikácia a odôvodnenie predmetnej(-ých) materiálnej(-ych) deprivácie(-í).

Na základe EU SILC 2013 bolo v Slovenskej republike (SR) ohrozených rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia 19,8% populácie, t. j. 1 069 987 osôb. Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením sú neúplné rodiny s deťmi (43,7% ľudí z danej skupiny domácností), rodiny s viac ako tromi deťmi (37,6% ľudí z danej skupiny domácností) a jednotlivci (26,4% ľudí zo skupiny domácností jednotlivcov). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou deti vo veku 0-17 rokov (v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa nachádza až 25,5% detí z tejto vekovej kategórie), resp. deti vo veku 0-15 rokov (24,9%).

Miera závažnej materiálnej deprivácie v SR je vyššia ako v priemere v EÚ (9,6% v EÚ 28 v roku 2013). Závažnou materiálno depriváciou na základe EU SILC 2013 bolo v SR ohrozených 10,2% osôb. Najviac sú ohrozené neúplné rodiny s deťmi (25,5%) rodiny s tromi a viac deťmi (17,1%), deti vo veku 0-17 (13,0%), starší ľudia vo veku 65 a viac rokov (9,2%), v domácnostiach, kde žije osoba vo veku 65 a viac rokov ide o 12,8% takejto populácie. Ide o skupiny osôb viacnásobne ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením, či už z pohľadu veku, zdravotného stavu, štruktúry domácnosti atď.

V rámci jednotlivých položiek materiálnej deprivácie dochádza podľa EU SILC 2013 k najväčšiemu ohrozeniu v dôsledku ekonomickej záťaže, o čom svedčí aj skutočnosť, že 23,7% populácie si nemôže dovoliť jesť každý druhý deň mäsité jedlo, hydinu alebo rybu.

Na národnej úrovni je definovaný stav hmotnej núdze, ako aj systém pomoci v hmotnej núdzi zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hmotná núdza je považovaná za ekvivalent chudoby. Domácnosti, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi (PvHN), patria k najnižším príjmovým skupinám v SR. Na základe národných zdrojov, t.j. administratívnych údajov, bolo v roku 2013 v rámci systému PvHN priemerne mesačne evidovaných 184 886 poberateľov (domácností) PvHN, čo predstavuje 359 632 spoločne posudzovaných osôb, t. j. 6,6% z celkovej populácie v SR.

Závažnou materiálno depriváciou trpia aj fyzické osoby bez prístrešia, ktoré sú zároveň aj viacnásobne ohrozenou skupinou osôb rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením.

Preferovaná forma pomoci v rámci operačného programu (OP) má zabezpečiť potraviny a základné materiálne potreby (hygienické potreby) pre najodkázanejšie osoby v záujme zníženia celkového ekonomického zaťaženia týchto rizikových skupín nachádzajúcich sa v systéme PvHN. Pomoc realizovaná prostredníctvom tohto OP významne prispieje k napĺňaniu jedného z cieľov Stratégie Európa 2020, ktorým je zníženie počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti za potravinovú a materiálnu depriváciu pre podmienky SR je považované najmä:

1. nedostatok potravín u príjemcov PvHN a osôb bez prístrešia
2. nedostatok základných hygienických potrieb u príjemcov PvHN.

SR sa zapojila do predchádzajúceho programu Potravinovej pomoci v rámci EÚ v roku 2011. Napriek skutočnosti, že potravinová pomoc pomohla mnohým na pomoc odkázaným osobám, jej poskytovanie bolo ovplyvnené neskúsenosťou a nepripravenosťou. Dôvodom boli najmä nedostatočné personálne kapacity, nevyhovujúce priestorové a skladovacie kapacity a hlavne nedostatočné finančné prostriedky na predfinancovanie nákladov vznikajúcich v priebehu programu. V roku 2012 sa SR už do programu nezapojila. V roku 2013 SR požiadala o zaradenie do programu potravinovej pomoci. EK neakceptovala žiadosť SR z dôvodov riadneho neukončenia programu potravinovej pomoci z roku 2011.

V rámci novej iniciatívy REACT-EU Európska komisia (ďalej "EK") navrhla navýšenie finančných prostriedkov súčasných programov, v rámci ktorého je aj Operačný program FEAD. V rámci uvedeného bol EK predložený „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 223/2014, pokiaľ ide o zavedenie osobitných opatrení na riešenie krízy spôsobenej ochorením COVID-19“. Uvedený návrh nariadenia prináša pre Slovenskú republiku nové nenávratné dodatočné zdroje z rozpočtu EÚ. EK prijala dňa 12.2.2021 Vykonávacie rozhodnutie, ktorým sa stanovuje rozdelenie zdrojov REACT-EU na rok 2021 podľa členských štátov, na základe ktorého sa Slovenskej republike na rok 2021 prideliť suma 615 975 590 EUR v bežných cenách.

V procese rokovaní na národnej úrovni k rozdeleniu zdrojov REACT-EU sa brala do úvahy celková alokácia v predpokladanej výške 780 000 000 EUR, z ktorej boli stanovené príslušné podiely určené na navýšenie rozpočtov programov Operačný program Ľudské zdroje (ďalej „OPLZ“), Integrovaný regionálny operačný program, Operačný program Efektívna verejná správa a Operačný program potravinovej a základnej materiálnej pomoci (ďalej „OP FEAD“). V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2221 z 23. decembra 2020 (REACT-EU) bude pridelenie dodatočných zdrojov REACT-EU prebiehať v dvoch fázach; prvá fáza pridelenia sa vzťahuje na rok 2021 a druhá fáza na rok 2022. V roku 2021 je možné navýšiť alokáciu štyroch menovaných operačných programov súhrnne o čiastku uvedenú vo Vykonávacom rozhodnutí EK z 12.2.2021.

Výsledkom rokovaní na národnej úrovni k rozdeleniu zdrojov REACT-EU je dohoda na vyčlenení sumy 24 000 000 EUR pre OP FEAD. Sumu dodatočných finančných prostriedkov určených na navýšenie rozpočtov operačných programov v roku 2021 je však potrebné prispôbiť alokácii z vyššie uvedeného Vykonávacieho rozhodnutia EK. Pri zachovaní percentuálnych podielov rozdelenia zdrojov REACT-EU medzi štyri operačné programy, teda rozdelenia v zmysle dohody na národnej úrovni a jeho akceptácie zo strany EK, je na navýšenie alokácie na rok 2021 pre OP FEAD suma 18 953 095,08 EUR.

Uvedenie typu predmetnej(-ých) materiálnej(-ych) deprivácie(-í), na ktorú(-é) sa vzťahuje operačný program.

ID	Typ materiálnej deprivácie
A	Nedostatok potravín u príjemcov PvHN a osôb bez prístrešia
B	Nedostatok základných hygienických potrieb u príjemcov PvHN

2.2. Predmetná materiálna deprivácia

Typ materiálnej deprivácie	A - Nedostatok potravín u príjemcov PvHN a osôb bez prístrešia
----------------------------	--

2.2.1. Opis

Opatrenie 1. Poskytovanie potravinových balíčkov so sprievodnými opatreniami ako nástroj riešenia potravinovej deprivácie

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) je verejnou inštitúciou, zodpovednou za distribúciu

balíčkov a výkon sprievodných opatrení (SO) najmä prostredníctvom partnerských organizácií (PO).

ÚPSVaR bude realizovať verejné obstarávanie (VO) na dodávanie balíčkov, s vybraným dodávateľom uzavrie zmluvu a tento ich bude dodávať minimálne na úroveň okresov. Trvanie zmlúv na dodávku potravinových balíčkov bude časovo obmedzené a VO sa bude počas implementácie OP opakovať. ÚPSVaR podľa možností uplatní sociálne aspekty vo VO (prostredníctvom osobitných podmienok plnenia zmluvy za účelom preferenčného zamestnania znevýhodnených skupín).

Za účelom distribúcie balíčkov z okresov do jednotlivých obcí/miest (územie) a výkonu SO uzavrie ÚPSVaR zmluvy s PO vybranými podľa kritérií určených v OP. V prípade území, v ktorých nebude zabezpečená distribúcia a SO žiadnou PO, bude distribúciu a SO zabezpečovať ÚPSVaR. Výber najvhodnejšieho miesta, formy a spôsobu distribúcie balíčkov je v kompetencii PO s ohľadom na špecifiká konečných príjemcov (KP) (napr. distribúcia balíčkov v mieste určenom PO alebo do miesta pobytu KP).

Identifikácia KP tohto opatrenia je uvedená v kapitole 3.1 OP a bude pred plánovanou distribúciou pomoci prebiehať vždy na základe aktuálnych administratívnych dát ÚPSVaR. Na základe identifikácie bude spracovaný zoznam KP, ktorý ÚPSVaR poskytne PO. PO zodpovedajú za odovzdanie balíčkov KP uvedeným v zozname, vrátane poskytnutia SO. Odovzdanie balíčka KP vyznačí PO v zozname. KP pomoci budú PO vyzývaní k prevzatíu balíčkov na základe vyššie uvedených dát. Najvhodnejšiu formu výzvy zvolí PO s ohľadom na špecifické potreby KP.

Po vyzdvihnutí balíčkov PO od dodávateľa ÚPSVaR vykoná úhradu vo výške 5% paušálnej sadzby na pokrytie jej nákladov. Po distribúcii balíčkov KP poukáže ÚPSVaR PO ďalšiu úhradu vo výške 5% paušálnej sadzby za uskutočnenie SO.

Opatrenie 2. Poskytovanie teplého jedla so sprievodnými opatreniami ako nástroj riešenia potravinovej deprivácie

ÚPSVaR je verejnou inštitúciou, zodpovednou za poskytovanie teplého jedla a výkon SO prostredníctvom PO. Za týmto účelom uzavrie ÚPSVaR zmluvy s PO vybranými podľa kritérií určenými v OP. PO zabezpečia KP poskytnutie teplého jedla a SO.

KP tohto opatrenia sú uvedení v kapitole 3.1 a identifikovať ich bude PO. Výber najvhodnejšieho miesta, formy a spôsobu poskytovania teplého jedla a SO je v kompetencii PO s ohľadom na špecifiká a potreby KP. O počte vydaných jedál PO vedie evidenciu.

ÚPSVaR na základe informácií od PO o počte vydaných teplých jedál a o poskytnutí SO uhradí platbu, ktorej výška bude vychádzať zo štandardnej stupnice jednotkových výdavkov alebo skutočne vynaložených a uhradených výdavkov.

SO k Opatreniam 1 a 2 sú uvedené v časti OP 2.3 Iné.

Opatrenie 3. Podpora distribúcie darovaných potravín

ÚPSVaR ako verejná inštitúcia uzatvorí zmluvu s PO, ktoré distribuujú darované potraviny neziskovým poskytovateľom sociálnych služieb krízovej intervencie (zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

ako napr. útulok, zariadenie núdzového bývania a pod.) a zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPODaSK) (zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele ako napr. krízové alebo resocializačné stredisko, detský domov).

KP tohto opatrenia sú definovaní v časti 3.1. ÚPSVaR po preukázaní odovzdania darovaných potravín, uhradí PO platbu za dopravu a/alebo skladovanie. Keďže darované potraviny budú dodávané poskytovateľom sociálnych služieb krízovej intervencie a zariadeniam SPODaSK, SO sú poskytované prijímateľovi sociálnej služby, resp. klientovi zariadenia SPODaSK priamo poskytovateľom služby alebo opatrenia v rámci poskytovanej služby, resp. vykonávaného opatrenia bez ohľadu na podporu z OP.

Vzhľadom na skutočnosť, že toto opatrenie sa nerealizovalo, bol finančný rozpočet Opatrenia 3 v roku 2019 realokovaný na Opatrenie 4 – poskytovanie hygienických balíčkov.

2.2.2. Vnútroštátne schémy

Prostredníctvom potravinovej pomoci sa podporia a posilnia účinky poskytovanej PvHN a nástroje sociálnych služieb krízovej intervencie pre fyzické osoby bez prístrešia. PvHN je v zmysle zákona o pomoci v hmotnej núdzi základnou vnútroštátnou schémou, ktorá garantuje každému občanovi bez príjmu alebo s nízkym príjmom realizáciu jeho ústavného práva na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok ako sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Poskytuje sa v peňažnej, vecnej alebo v kombinovanej forme. Nevyhnutné podmienky na uspokojenie základných životných potrieb, ktorými je zabezpečenie stravy, ubytovania, nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, nevyhnutného ošatenia, obuvi sa zabezpečujú aj v rámci systému sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách.

Ďalším nástrojom pomoci občanovi v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii, ktorý nie je viazaný na poskytovanie PvHN je možnosť poskytnutia dotácie na podporu humanitárnej pomoci v zmysle zákona o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Potravinová pomoc je v rámci dostupných možností poskytovaná aj prostredníctvom mimovládnych organizácií pôsobiacich v danej oblasti, a to napríklad organizovaním potravinových zbierok.

Poskytovanie potravinovej pomoci rozšíri možnosti podpory občanov v nepriaznivej sociálnej situácii a jednoznačne vedie k posilneniu účinkov PvHN, ako aj poskytovaných sociálnych služieb v prípade fyzických osôb bez prístrešia. Nástroje na pomoc najodkázanejším sa budú vzájomne vhodne dopĺňať a napomáhať k zmierneniu nepriaznivej sociálnej situácie občana alebo rodiny.

Typ materiálnej deprivácie	B - Nedostatok základných hygienických potrieb u príjemcov PvHN
-----------------------------------	---

2.2.1. Opis

Opatrenie 4 Poskytovanie hygienických balíčkov so sprievodnými opatreniami ako nástroj riešenia materiálnej deprivácie

ÚPSVaR je verejnou inštitúciou zodpovednou za distribúciu balíčkov a výkon SO, najmä prostredníctvom

PO.

ÚPSVaR bude realizovať VO na dodávanie balíčkov, s vybraným dodávateľom uzavrie zmluvu a tento ich bude dodávať minimálne na úroveň okresov. Trvanie zmlúv na dodávku hygienických balíčkov bude časovo obmedzené a VO sa bude počas implementácie OP opakovať. ÚPSVaR podľa možností uplatní sociálne aspekty vo VO (prostredníctvom osobitných podmienok plnenia zmluvy za účelom preferenčného zamestnania znevýhodnených skupín).

Za účelom distribúcie balíčkov z okresov na jednotlivé územia uzavrie ÚPSVaR zmluvy s PO vybranými podľa kritérií určených v OP. V prípade území, v ktorých nebude zabezpečená distribúcia žiadnou PO, bude zabezpečovať distribúciu ÚPSVaR. Výber najvhodnejšieho miesta, formy a spôsobu distribúcie balíčkov je v kompetencii PO s ohľadom na špecifiká KP (napr. distribúcia balíčkov v mieste určenom PO, alebo do miesta pobytu KP).

Identifikácia KP pre toto opatrenie je uvedená v kapitole 3.1. OP a bude pred plánovanou distribúciou pomoci prebiehať vždy na základe aktuálnych administratívnych dát ÚPSVaR. Na základe identifikácie bude spracovaný zoznam KP, ktorý ÚPSVaR poskytne PO. PO zodpovedajú za odovzdanie balíčkov KP uvedeným v zozname. Odovzdanie balíčka KP vyznačí PO v zozname. KP pomoci budú PO vyzývaní k prevzatíu balíčkov na základe vyššie uvedených dát. Najvhodnejšiu formu výzvy zvolí PO s ohľadom na špecifické potreby KP.

Po vyzdvihnutí balíčkov PO od dodávateľa, ÚPSVaR vykoná úhradu vo výške 5% paušálnej sadzby na pokrytie jej nákladov.

SO k Opatreniu 4 sú uvedené v časti OP 2.3. Iné.

2.2.2. Vnútroštátne schémy

Prostredníctvom materiálnej pomoci sa podporia a posilnia účinky poskytovanej PvHN. PvHN je v zmysle zákona o pomoci v hmotnej núdzi základnou vnútroštátnou schémou, ktorá garantuje každému občanovi bez príjmu alebo s nízkym príjmom realizáciu jeho ústavného práva na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok ako sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Poskytuje sa v peňažnej, vecnej alebo v kombinovanej forme. Nevyhnutné podmienky na uspokojenie základných životných potrieb, ktorými je zabezpečenie stravy, ubytovania, nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, nevyhnutného ošatenia, obuvi sa zabezpečujú aj v rámci systému sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách.

Ďalším nástrojom pomoci občanovi v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii, ktorý nie je viazaný na poskytovanie PvHN je možnosť poskytnutia dotácie na podporu humanitárnej pomoci v zmysle zákona o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Materiálna pomoc je v rámci dostupných možností poskytovaná aj prostredníctvom mimovládnych

organizácií pôsobiacich v danej oblasti, a to napríklad organizovaním zbierok šatstva, spotrebných predmetov, školských potrieb, hračiek a pod.

Poskytovanie materiálnej pomoci rozšíri možnosti podpory občanov v nepriaznivej sociálnej situácii a jednoznačne vedie k posilneniu účinkov pomoci v hmotnej núdzi. Nástroje na pomoc najodkázanejším sa budú vzájomne vhodne dopĺňať a napomáhať k zmierneniu nepriaznivej sociálnej situácie občana alebo rodiny.

2.3. Iné

Sprievodné opatrenia (SO) poskytované pri realizácii Opatrenia 1. a 2. sú najmä sociálne poradenstvo resp. iné odborné činnosti na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstraňovanie ich negatívnych vplyvov (napr. pomoc a poradenstvo pri hľadaní zamestnania, pomoc pri napísaní životopisu, poskytovanie informácií o možnostiach finančnej pomoci a podpory, poradenstvo o zdravej výžive, poradenstvo o nakladaní s potravinami a rodinnými financiami). SO bude poskytovať kvalifikovaný pracovník PO alebo s ňou spolupracujúcej organizácie, ktorý zvolí najvhodnejšiu metódu, techniku a postup podľa potrieb KP (napr. individuálne alebo skupinovo).

Pod SO poskytovanými pri realizácii Opatrenia 4. sa rozumie najmä sociálne poradenstvo, resp. iné odborné činnosti na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstraňovanie ich negatívnych vplyvov (napr. poradenstvo v rámci hygienickej osvedy, budovania hygienických návykov, osveta zameraná na prevenciu proti šíreniu infekčných ochorení /napr. hepatitída/).

Predpokladom je, že hygienické balíčky poskytované KP tohto opatrenia budú distribuované spravidla spolu s potravinovými balíčkami. SO pri spoločnom odovzdávaní hygienického a potravinového balíčka budú poskytnuté iba raz. V prípade poskytovania hygienického balíčka v inom termíne ako potravinového balíčka budú SO poskytované osobitne.

SO bude poskytovať kvalifikovaný pracovník PO alebo s ňou spolupracujúcej organizácie, ktorý zvolí najvhodnejšiu metódu, techniku a postup podľa špecifických potrieb KP (napr. individuálne alebo skupinovo). Kvalifikovaný pracovník je sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce podľa zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. VYKONÁVANIE

3.1. Identifikácia najodkázanejších osôb

Identifikácia je v súlade s čl. 5 ods. 11 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 z 11. marca 2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby a vymedzená po konzultáciách a súhlase partnerov pri príprave OP.

Opatrenie 1 a 4

Identifikácia vyplýva zo zákona č. 417/2013 Z. z. a jej zdrojom sú administratívne údaje ÚPSVaR o poskytovaní PvHN. Ide o osoby žijúce v domácnostiach a osoby, ktorým je poskytovaná sociálna služba v zariadení sociálnych služieb bez poskytovania stravy (útulok).

KP potravinových balíčkov je

primárne

1. príjemca PvHN,

KP hygienických balíčkov je

primárne

1. rodina s nezaopatreným dieťaťom/mi, ktorým sa poskytuje PvHN,

KP potravinových a hygienických balíčkov sú

sekundárne

1. iné osoby v mimoriadne nepriaznivej alebo krízovej životnej situácii na základe posúdenia PO. Kritériá na posúdenie mimoriadne nepriaznivej alebo krízovej životnej situácie navrhnu PO a schváli riadiaci organ (RO).

Opatrenie 2

Identifikáciu najodkázanejších osôb budú vykonávať PO a bude vychádzať z definície: osoba bez prístrešia je osoba, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojenie základných životných potrieb, je v zjavnej bezprostrednej núdzi, odkázaná na zabezpečenie aspoň jedného teplého jedla denne. Je to najmä osoba, ktorá žije na ulici a nie sú jej spravidla poskytované sociálne služby v zariadeniach sociálnych služieb. V prípade poskytovania teplého jedla na ulici, resp. v priestoroch PO bude, vzhľadom na spoločenskú stigmatu, dostatočným identifikačným kritériom požiadanie o teplé jedlo.

3.2. Výber operácií

Za „operácie“ v podmienkach tohto OP sú považované :

1. distribúcia potravinových balíčkov so sprievodnými opatreniami
2. poskytovanie teplého jedla so sprievodnými opatreniami
3. distribúcia hygienických balíčkov so sprievodnými opatreniami

Podrobnejší popis opatrení vypracuje ÚPSVaR. V rámci schvaľovacieho procesu budú uplatnené kritériá:

1. Je opatrenie zamerané na distribúciu materiálnej /potravinovej pomoci (vrátane darovaných potravín) a/alebo na výdaj teplého jedla?
2. Obsahuje opatrenie identifikáciu konečných príjemcov vymedzených v OP?
3. Je v opatrení popísaný mechanizmus poskytovania materiálnej / potravínovej pomoci (vrátane darovaných potravín) a/alebo mechanizmus zabezpečenia a výdaja teplého jedla konečným príjemcom?
4. Spadá opatrenie do obdobia oprávnenosti vymedzeného Nariadením?
5. Bude opatrenie realizované len na území SR?
6. Bude opatrenie realizované pre konečných príjemcov bezplatne?
7. Sú typy výdavkov opatrenia v súlade s čl. 26 Nariadenia?
8. Zohľadňuje opatrenie zásady ustanovené v čl. 5 ods. 11 , 12, 13 a 14 Nariadenia?

Po posúdení cez kritériá budú opatrenia v prípade kladnej odpovede na vyššie uvedené otázky schválené a zverejnené na webovom sídle ministerstva (RO).

Ak bude potrebné opatrenia počas realizácie OP upraviť (napr. v nadväznosti na možnosť výmeny partnerských organizácií), budú pôvodné opatrenia ukončené, alebo upravené a nové opatrenia, alebo upravené opatrenia budú podliehať posúdeniu cez vyššie uvedené kritériá tak, aby sa zabezpečil súlad opatrení s OP. Pre opatrenia technickej pomoci, sa budú uplatňovať nasledovné kritériá:

1. Sú plánované aktivity oprávnené na podporu z prostriedkov technickej pomoci podľa čl. 27 Nariadenia?
2. Sú plánované aktivity potrebné na úspešnú realizáciu operačného programu?

3.3. Výber partnerských organizácií

Kritériá pre hlavných partnerov na Opatrenia 1, 2 a 4:

- pôsobí v humanitárnej oblasti a jeho jedinečné postavenie upravuje zákon?

Ak organizácia nesplní toto kritérium, je posudzovaná podľa nasledovných kritérií:

- má zastúpenie vo všetkých vyšších územných celkoch pokryté vlastnou organizáciou alebo s ňou spolupracujúcimi organizáciami?
- má organizácia a s ňou spolupracujúce organizácie dostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov (zamestnanci, osoby na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, dobrovoľníci) pre deklarované územie?
- má organizácia a s ňou spolupracujúce organizácie dostatočné skladovacie priestory?
- poskytuje organizácia alebo s ňou spolupracujúce organizácie sociálne služby krízovej intervencie na deklarovanom území najmenej 1 rok?

Kritériá pre partnerov na Opatrenia 1, 2 a 4 na územia nepokryté hlavnými partnermi:

- poskytuje organizácia neziskovú sociálnu službu krízovej intervencie na území výkonu Opatrenia najmenej 1 rok alebo je subjektom verejnej správy resp. ním zriadený poskytovateľ takejto služby?
- má organizácia dostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov na zabezpečenie Opatrenia?
- je organizácia schopná zabezpečiť dostatočné skladovacie priestory na realizáciu Opatrenia?

Ak kritériá na území výkonu Opatrenia splní viac organizácií, uplatnia sa na výber ďalšie kritériá:

1. Koľko kvalifikovaných pracovníkov má organizácia?
2. Ako dlho poskytuje organizácia neziskovú sociálnu službu krízovej intervencie?
3. Ako dlho používa organizácia pravidlá zisťovania spokojnosti klientov a podávania sťažností?
4. Ako dlho má a plní organizácia program supervízie?

PO nebudú vybraté na celú dobu trvania OP.

3.4. Komplementárnosť s ESF

Znížením ekonomického zaťaženia vybraných najodkázanejších osôb so zabezpečovaním základných komodít ako sú jedlo, potraviny či hygienické potreby priamo podporíme možnosť ich následnej účasti na opatreniach ESF. Poskytovanie potravinovej a materiálnej pomoci je podmienené aj realizovaním SO sociálnej inklúzie tzn. opatrení, ktoré tvoria spojovací most zabezpečujúci previazanie cieľov dvoch nástrojov európskej štrukturálnej politiky zameraných na riešenie chudoby a sociálneho vylúčenia. KP OP sú zároveň aj cieľovými skupinami Operačného programu Ľudské zdroje („OP ĽZ“). Ide o osoby, ktoré sú vo významnom riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

Jednotliví KP vyžadujú pri poskytovaní materiálnej pomoci odlišnú mieru sprievodných opatrení. Plánované poskytovanie sprievodných opatrení pri distribúcii potravinovej a materiálnej pomoci (s výnimkou podpory darovaných potravín) môže významne prispieť k začleneniu najodkázanejších osôb do opatrení podporovaných v rámci ESF. Prostredníctvom SO pracovník a iný odborný pracovník napr. nadviaže kontakt s KP a priamo môže sprostredkovať prepojenie na ďalšie realizované opatrenia zacielené na riešenie chudoby alebo sociálneho vylúčenia, a to tak v rámci národnej legislatívy, ako aj v rámci realizovaných opatrení ESF. Podpora z tohto OP je zameraná nielen na poskytovanie materiálnej pomoci, ale cez SO aj na priblíženie najodkázanejších osôb (na základe individuálneho prístupu) k jednotlivým opatreniam sociálnych služieb vrátane sociálneho poradenstva, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré garantuje a podporuje štát, a ktoré sú v niektorých prípadoch spolufinancované aj z prostriedkov ESF. Pre KP budú k dispozícii komunitné centrá, ktoré im pomôžu prostredníctvom širokého spektra odborných činností a aktivít zvýšiť kvalitu ich života. Dôležité je aj realizovanie terénnej sociálnej práce. U osôb s ťažkým zdravotným postihnutím alebo u starobných dôchodcov môže byť prínosné predovšetkým sprostredkovanie možnosti poskytovania opatrovateľskej služby. Pre fyzické osoby bez prístrešia budú poskytované informácie o dostupných službách krízovej intervencie, sprostredkovanie kontaktu s terénnym sociálnym pracovníkom, obcou či úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, a to aj v prístupnej forme pre osoby so zdravotným postihnutím. Dôležité je v rámci SO aj poskytnutie odborných informácií o ďalších možnostiach pomoci zo strany obce/mesta, PO ako aj úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Oba fondy komplementárnym spôsobom môžu prispieť k úspešnejšej integrácii najodkázanejších osôb do spoločnosti, alebo k celkovému zlepšeniu ich situácie.

Potravinovú a materiálnu pomoc budú poskytovať organizácie, ktoré majú prax a skúsenosti s poskytovaním pomoci najodkázanejším osobám resp. prácou s nimi. Významným kritériom pre efektívne prepojenie tohto OP s nástrojmi ESF je garancia odborného personálu, ktorý bude pomoc poskytovať. Poskytovanie potravinovej a materiálnej pomoci sa bude vo viacerých prípadoch realizovať v rámci organizácií, ktoré realizujú aj opatrenia v rámci ESF, čiže bude dochádzať k úzkemu prepojeniu. V rámci grantových schém a výziev OP ĽZ môžu byť tieto organizácie motivované k previazaniu realizovania aktivít predmetných OP, napríklad vyšším bodovým ohodnotením v prípade, že organizácia zároveň poskytuje aj potravinovú a materiálnu pomoc. K možnému dvojitému financovaniu môže prichádzať v prípade SO, ktoré sú považované za oprávnené aktivity aj v rámci OP ĽZ. V takom prípade pre zabránenie dvojitého financovania sa bude pri schvaľovaní zapojenia partnera do opatrenia prihliadať na to, či už nemá schválené výdavky v projekte OP ĽZ pokrývajúce poskytovanie SO tej istej cieľovej skupine.

V prípade tohto OP a OP ĽZ dochádza k integrovaniu nástrojov zameraných na pomoc k návratu na trh práce, sprístupnenia služieb s primeranou priamou materiálnou podporou vo forme poskytnutia teplého jedla, ako aj potravinových a hygienických balíčkov.

3.5. Inštitucionálne usporiadanie

V snahe zaviesť čo možno najjednoduchší a efektívny mechanizmus pre zabezpečenie opatrení potravinovej a materiálnej pomoci, je vhodné štruktúru orgánov zjednodušiť, s cieľom mať jednoznačne zodpovednú inštitúciu, ktorá riadi a financuje opatrenia fondu.

V zmysle ods. 1, písmena f), §15 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zodpovedné za oblasť sociálnych služieb a oblasť hmotnej núdze. V tejto súvislosti je preto pre opatrenia potravinovej a materiálnej pomoci realizované v rámci OP za riadiaci orgán (RO) stanovené Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR bude súčasne aj certifikačným orgánom (CO), pričom bude rešpektovať pravidlo oddelenia funkcií. Certifikačný orgán je orgán, ktorý prijíma platby od Komisie. Orgánom auditu (OA) bude Ministerstvo financií SR.

Rozsah činností jednotlivých orgánov implementačnej štruktúry vychádza z čl. 32 až 34 nariadenia (EÚ) č. 223/2014.

3.6. Monitorovanie a hodnotenie

RO bude zabezpečovať monitorovanie vykonávania programu cez jednoduchý monitorovací systém (napr. na báze tabuľkového rozhrania MS Excel) rešpektujúci požiadavky stanovené v Delegovanom nariadení Komisie (EÚ) č. 532/2014 ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby. Monitorovací systém bude verejný, to znamená, že bude slúžiť len pre potreby evidencie údajov v zmysle citovaného nariadenia, pričom celkovú zodpovednosť za správnosť údajov bude niesť riadiaci orgán. Prístup do systému bude pre poverených zamestnancov RO, CO a OA. Za evidenciu údajov do monitorovacieho systému bude zodpovedný RO, pričom evidenciu niektorých údajov bude riadiaci orgán môcť delegovať na iné subjekty zapojené do realizácie OP (napr. v prípade ukazovateľov – partnerské organizácie). Celkovo evidencia údajov bude v najväčšej miere na orgánoch zapojených do implementácie (najmä riadiaci orgán a ÚPSVaR) a len nevyhnutné údaje sa budú požadovať od partnerských organizácií v snahe minimalizovať ich administratívnu záťaž. V monitorovacom systéme sa budú evidovať údaje podľa prílohy č. I Delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 532/2014.

Monitorovací systém bude umožňovať kumuláciu údajov na účely monitorovania, vyhodnocovania, finančného riadenia, overovania a auditu za jednotlivé opatrenia.

Každé opatrenie bude sledovať spoločné ukazovatele s rešpektovaním ochrany osobných údajov a minimalizácie administratívnej záťaže partnerov .

Ukazovatele v prípade podpory formou potravinových a hygienických balíčkov budú monitorované počas sledovaného obdobia realizácie opatrenia na úrovni jednotlivých partnerov a tieto informácie budú centralizované na ÚPSVaR. Následne informáciu predloží na RO.

V prípade teplých jedál bude monitorovanie vykonávané v referenčných týždňoch (najmenej 2 týždne v roku, tieto týždne sa stanovujú tak, aby sa dal čo najpresnejšie odhadnúť počet KP - napr. jeden týždeň bude mesiac po začiatku poskytovania teplých jedál a jeden v najchladnejšom období v roku). Údaje bude zaznamenávať PO, ktorá sumarizované údaje po skončení referenčného týždňa zasiela na ÚPSVaR. Zosumarizované údaje za všetky partnerské organizácie zasiela ÚPSVaR následne na riadiaci orgán.

Na základe vyššie popísaných údajov bude RO vypracovávať ročnú správu o vykonávaní OP.

Hodnotenie programu bude pozostávať z ex ante a ex post hodnotenia a v prípade výrazného odchýlenia od finančného plánu indikovaného v opatrení RO zabezpečí vykonanie aj priebežného hodnotenia zameraného na systém implementácie. Evaluačný plán schvaľuje RO. Obsahuje oblasti hodnotenia, špecifikáciu riadiacej štruktúry zodpovednej za hodnotenie, indikatívny časový plán evaluačných aktivít, plánované finančné zdroje. Riadiaci orgán OP uskutoční v rokoch 2017 a 2022 štruktúrovaný prieskum o KP podľa vzoru, ktorý prijme Komisia.

3.7. Technická pomoc

Technická pomoc bude použitá na realizáciu OP. Cieľom podpory z technickej pomoci bude zabezpečiť realizáciu OP na strane

1. určených orgánov (riadiaci orgán, certifikačný orgán a orgán auditu) a
2. partnerských organizácií.

Plánované využitie technickej pomoci na strane určených orgánov

Pre úspešnú realizáciu OP bude potrebné nastaviť systém riadenia a kontroly OP. V rámci systému riadenia a kontroly bude potrebné nastaviť rozdelenie úloh a zodpovedné útvary realizujúce tieto úlohy na všetkých určených orgánoch spolu so zabezpečením personálu a vybavenia potrebného na výkon úloh.

Medzi hlavné úlohy riadiaceho orgánu, ktoré budú podporované z technickej pomoci spadajú:

1. vytvorenie pracovnej skupiny s partnerskými organizáciami pre úspešnú realizáciu OP. V rámci partnerstva budú schvaľované rámce opatrení a výročné správy o vykonávaní OP
2. zabezpečenie publicity vo vzťahu k verejnosti, médiám a konečným príjemcom (časť publicity sa predpokladá realizovať cez ÚPSVaR)
3. hodnotenie OP
4. zabezpečenie ďalších činností, ako napr. posúdenie prínosu potravinového balíčka k vyváženému stravovaniu
5. zabezpečenie každoročných stretnutí zhodnocujúcich pokrok dosiahnutý pri vykonávaní OP
6. výber opatrení na financovanie
7. kontrola realizácie opatrení na mieste ako aj administratívna kontrola
8. zabezpečenie systému na zaznamenávanie a uchovávanie údajov v elektronickej forme o každom opatrení.
9. zabezpečenie oddeleného sledovania/monitorovania výdavkov financovaných z pôvodného rozpočtu OP FEAD a výdavkov financovaných z navýšeného rozpočtu OP FEAD v reakcii na krízu súvisiacu s pandémiou COVID-19 (REACT EÚ).

Z technickej pomoci budú podporované aj úlohy vyplývajúce z článku 33 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby pre certifikačný orgán a z článku 34 toho istého nariadenia pre orgán auditu.

Plánované využitie technickej pomoci na strane ÚPSVaR.

V zmysle článku 7, ods. 4, písm. c) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby č. 223/2014 sa plánované využitie technickej pomoci u ÚPSVaR ako verejnej inštitúcie plánuje využiť na:

1. úhradu mzdových nákladov zamestnancov ÚPSVaR, ktorí budú zodpovední za koordináciu výkonu opatrení,
2. prispôbenie informačných systémov pre prípravu a realizáciu opatrení,

3. náklady spojené s realizáciou verejného obstarávania v prípade potreby uskutočnenia ďalších verejných obstarávaní.

Náklady ÚPSVaR v prípadoch, kde bude priamo distribuovať potravinové balíčky (opatrenie 1), resp. hygienické balíčky (opatrenie 4) a realizovať sprievodné opatrenia v úlohe partnerskej organizácie, nebudú hradené z prostriedkov technickej pomoci, ale prostredníctvom 5% paušálnej sadzby nákladov na nákup potravinovej alebo základnej materiálnej pomoci.

4. ZAPOJENIE ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

V procese prípravy boli prijaté viaceré opatrenia s cieľom zapojiť zainteresované strany do prípravy OP. Všetky vnútroštátne právne predpisy, na ktoré OP odkazuje, boli predmetom medzirezortného pripomienkového konania, do ktorého sa mala možnosť zapojiť aj verejnosť, resp. organizácie občianskej spoločnosti. Na základe nominácií oslovených organizácií boli ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR menovaní členovia pracovnej skupiny zastupujúci: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ÚPSVaR, Slovenský červený kríž, Slovenská katolícka charita, Evanjelická cirkev augsburgského vyznania, Únia miest Slovenska, Združenie miest a obcí Slovenska, Potravinová banka Slovenska o. z. Pracovná skupina zasadala podľa potreby opakovane v období od apríla 2014 do augusta 2014 na pôde MPSVR SR. Predmetom zasadnutí pracovnej skupiny boli všetky relevantné otázky nastavenia OP, ako napr. určenie KP, zloženie potravinových a hygienických balíčkov, spôsoby distribúcie atď.

Pri nastavovaní OP sa brali do úvahy skúsenosti členov pracovnej skupiny z predchádzajúceho poskytovania potravín s cieľom vyvarovať sa nedostatkov vzniknutých pri implementácii programu potravinovej pomoci v minulosti. Okrem toho bolo počas tvorby OP oslovených viac ako 2000 zástupcov samosprávy s cieľom získať vybrané informácie k tvorbe a nastaveniu OP – počet fyzických osôb bez prístrešia a návrhy foriem pomoci uvedeným osobám, pričom odpovede doručilo viac ako 700 zástupcov samosprávy (členov Únie miest Slovenska a Združenia miest a obcí Slovenska).

Do revízie OP s cieľom pokračovať v nastavených aktivitách Opatrenia 1 bola z dôvodu potreby “skorého sfinalizovania procesu revízie OP” zainteresovaná pracovná skupina bez zapojenia verejnosti.

5. FINANČNÝ PLÁN

5.1. Finančný plán operačného programu, v ktorom sa uvádza ročný záväzok fondu a zodpovedajúce vnútroštátne spolufinancovanie v rámci operačného programu (v EUR).

Rok	Fond (a)	Vnútroštátne spolufinancovanie (b)	Verejné výdavky (c)=(a)+(b)	Miera spolufinancovania (d)=(a)/(c)	Miera spolufinancovania za účtovný rok 2020 – 2021 vo výške 100 %*
2014	7 413 296,00	1 308 229,00	8 721 525,00		
2015	7 561 561,00	1 334 393,00	8 895 954,00		
2016	7 712 793,00	1 361 081,00	9 073 874,00		
2017	7 867 049,00	1 388 303,00	9 255 352,00		
2018	8 024 390,00	1 416 069,00	9 440 459,00		
2019	8 184 877,00	1 444 390,00	9 629 267,00		
2020	8 348 577,00	1 473 278,00	9 821 855,00		
Spolu	55 112 543,00	9 725 743,00	64 838 286,00	85,00	

*Označením políčka vyjadruje členský štát želanie využiť výnimku stanovenú v článku 20 ods. 1a a žiada, aby sa na výdavky vykázané v žiadostiach o platbu počas účtovného roka od 1. júla 2020 do 30. júna 2021 uplatňovala miera spolufinancovania vo výške 100 %.

5.2. Finančný plán, v ktorom sa uvádza suma celkových finančných rozpočtových prostriedkov na podporu v rámci operačného programu na každý typ predmetnej materiálnej deprivácie, ako aj zodpovedajúce sprievodné opatrenia (v EUR).

Typ materiálnej pomoci	Verejné výdavky
Technická pomoc	3 241 914,00
A - Nedostatok potravín u príjemcov PvHN a osôb bez prístrešia	55 474 437,00
z toho sprievodné opatrenia	2 773 721,85
B - Nedostatok základných hygienických potrieb u príjemcov PvHN	6 121 935,00
z toho sprievodné opatrenia	306 096,75
Spolu	64 838 286,00

5.3. Finančný plán dodatočných zdrojov operačného programu v reakcii na krízu súvisiacu s výskytom ochorenia COVID-19 (REACT-EU) a zodpovedajúce vnútroštátne spolufinancovanie v rámci operačného programu (v EUR).

Rok	Fond (a)	Vnútroštátne spolufinancovanie (b)	Verejné výdavky (c)=(a)+(b)	Miera spolufinancovania (d)=(a)/(c)	Miera spolufinancovania za účtovný rok 2020 – 2021 vo výške 100 %*
2021	18 953 095,08	0,00	18 953 095,08	100	

*Označením políčka vyjadruje členský štát želanie využiť výnimku stanovenú v článku 20 ods. 1a a žiada, aby sa na výdavky vykázané v žiadostiach o platbu počas účtovného roka od 1. júla 2020 do 30. júna 2021 uplatňovala miera spolufinancovania vo výške 100 %.

5.4. Finančný plán rozdelenia dodatočných zdrojov operačného programu v reakcii na krízu súvisiacu s výskytom ochorenia COVID-19 (REACT-EU) podľa typu materiálnej deprivácie, ako aj zodpovedajúce sprievodné opatrenia (v EUR).

Typ materiálnej deprivácie	Verejné výdavky
Technická pomoc	0
A - Nedostatok potravín u príjemcov PvHN a osôb bez prístrešia	18 953 095,08
z toho sprievodné opatrenia	947 654,75
B - Nedostatok základných hygienických potrieb u príjemcov PvHN	0
z toho sprievodné opatrenia	
Spolu	18 953 095,08

NAJNOVŠIE VÝSLEDKY POTVRDENIA PLATNOSTI

Závažnosť	Kód	Správa
Info		Platnosť verzie programu bola potvrdená.